

2. Євась Т.В., Коломієць А.М. Методичні підходи до оцінки ефективності системи менеджменту підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2019. Випуск №2(10). С. 39-45. URL: http://pnv.in.ua/images/Magazine/2_2019.pdf#page=39.

3. Ковальчук К.Ф., Фріман Є.М., Фріман І.М. Оцінка діяльності кадрового управлінського персоналу промислового підприємства як основний чинник підвищення його економічної безпеки. *Наукові праці КНТУ: Економічні науки*. 2009. Випуск №15. С. 3-10. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/55293757.pdf>.

4. Чавичалов І.І. Методи оцінки ефективності управлінського персоналу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. Випуск №1. С. 41-44. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2018/9.pdf.

5. Швед В.В., Поліщук І.І., Управління персоналом. Вінниця: ТОВ «Твори». 2019. 284 с.

Жукова О.А., старший викладач
кафедри бізнесу і права,

Вінницький інститут Університету «Україна»

Ковтунова Д.С., магістрант 2 року підготовки
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT OF BANKING INSTITUTIONS

Анотація. В статті висвітлено підходи щодо управління фінансовими ресурсами банківських установ, розглянуто понятійне наповнення банківських фінансових ресурсів. Розглянуто особливості управління банківськими ресурсами для забезпечення сталого розвитку національної економіки. Висвітлено фактори які впливають на створення ресурсного потенціалу банків. Зроблено висновки щодо необхідності удосконалення управління фінансовими ресурсами банку

Ключові слова: фінансові ресурси банку, управління фінансовими ресурсами банку, фінансовий менеджмент банку, методи управління, капіталізація банку, структура капіталу банку.

Abstract. The article highlights the approaches to managing the financial resources of banking institutions, considers the conceptual content of bank financial resources. Peculiarities of bank resources management to ensure sustainable development of the national economy are considered. The factors influencing the creation of resource potential of banks are highlighted. Conclusions are made on the need to improve the management of the bank's financial resources

Key words: bank financial resources, bank financial resources management, bank financial management, management methods, bank capitalization, bank capital structure.

Постановка проблеми. Коронакриза створила виклики, з якими банківська система не стикалася раніше. Практично одночасно реалізувалися ринковий та операційний ризики у

суттєвих масштабах внаслідок пандемії COVID-19. Також стало зрозуміло, що погіршення макроекономічних умов з часом призведе до реалізації кредитного ризику. Таким чином, загальний ризик достатності капіталу банків помітно зріс[1].

Ефективність механізму управління банківською установою, зумовлює необхідність підвищення ролі управління фінансовими ресурсами як найважливішого елемента загальної системи банківської діяльності. Тому виникає потреба розгляду підходів щодо питань формування та використання фінансових ресурсів банку в умовах функціонування дефіциту оборотних коштів з метою забезпечення фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ресурсної політики комерційних банків, досліджувалися у теоретичних та практичних розробках вітчизняних та закордонних науковців і практиків. Так, проблема формування банківських фінансових ресурсів і управління ними розглянута у працях зарубіжних вчених: Е. Гілл, Дж. Едвін Долан, Б. Едвардс, Дж. Розмарі Кемпбелл, Р. Коттер, Е. Рід, Ж. Рівуар, П.С. Роуз, Д. Сінкі та інших. Але переважна більшість висновків цих економістів не відповідає умовам діяльності банківських установ в Україні. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням функціонування банківської системи України, управління фінансовими ресурсами банківської установи, проблемами ресурсної політики банків висвітлено в роботах таких вітчизняних вчених-економістів, як М.Д. Алексеєнко, О.В. Васюренко, А.П. Вожжова, А.С. Гальчинського, О.Д. Заруби, Б.С. Івасів, Л.М. Костирко, А.М. Мороза, С.М. Павлюк, М.І. Савлука, В.А. Ющенко та інших.

Метою даного дослідження є визначення сутності та підходів управління фінансовими ресурсами банку для забезпечення його стабільного й динамічного функціонування.

Об'єктом дослідження виступають фінансові ресурси банківських установ.

Предметом дослідження є напрями та методи управління фінансовими ресурсами комерційних банків України.

Виклад основного матеріалу. Банківський сектор є важливим сегментом національного господарства, від ефективності діяльності якого в значній мірі залежить розвиток економіки країни. Українська банківська система функціонує в умовах кризових явищ економічного середовища, наявності інфляції та значних ризиків при здійсненні банківських операцій.

2020 рік банки України розпочали зі значним запасом капіталу, що забезпечував їм належну стійкість до несприятливих подій. Попри деякі побоювання, фінансові установи швидко пристосувалися до нових умов роботи та продовжували кредитувати економіку. Зокрема, фінансові установи брали участь у реалізації державних програм підтримки малого бізнесу та надавали необхідні економіці фінансові ресурси [1]. Функціонування за умов пандемії COVID-19 потребують свого практичного вирішення. Вирішення цих проблем залежить насамперед від швидкого реагування керівництва банківської установи та вдосконалення нормативно-законодавчого підґрунтя щодо управління фінансовими ресурсами банківських установ, яке покладено на НБУ.

Згідно зі статтею 4 Закону «Про банки і банківську діяльність» держава самостійно формує та використовує власні банківські ресурси, які складаються з коштів банків, залишків коштів на поточних рахунках підприємств, установ та організацій, вкладів населення, коштів на бюджетних рахунках, коштів у міжбанківських розрахунках та інших грошових ресурсів [2].

Предметом праці банківської діяльності є фінансові ресурси саме цим дана діяльність принципово відрізняється від діяльності підприємств, саме на них спрямована дія найманої праці.

В управлінні капіталом комерційного банку розрізняють два рівні [3]:

- державний рівень, коли управління здійснюється через НБУ з використанням різних фінансових інструментів;
- рівень комерційного банку, тобто дотримання вимог НБУ щодо нормативів.

Оцінка особливостей управління банківськими ресурсами для забезпечення сталого розвитку національної економіки засвідчила необхідність вирішення таких питань [4, с. 147]:

- диспропорційності формування ресурсної бази банків за рахунок зовнішніх фінансових ресурсів та порушення взаємозв'язку між динамікою ресурсної бази банків, грошовою масою та ВВП;
- нарощення обсягів банківського капіталу на основі формування зовнішнього боргу національної економіки, а не на внутрішньому потенціалі її розвитку;
- недостатнього обсягу довгострокових ресурсів для фінансування інвестиційних потреб економіки;
- низького рівня диверсифікації джерел формування банківського капіталу, зокрема переважання в їхній структурі методів втрати корпоративного контролю над банками на користь іноземних інвесторів тощо.

Управління ресурсами комерційних банків на мікрорівні має уособлювати діяльність пов'язану з залученням грошових коштів вкладників та інших кредиторів, визначення величини та відповідної структури джерел ресурсів у тісному взаємозв'язку з їх розміщенням. Основним завданням управління ресурсами банку повинно стати найбільш ефективно їх використання, що реалізується через здійснення банками збалансованої пасивної та активної політики [5].

Відповідно до існуючих у банківській практиці традицій ресурси комерційних банків поділяють на власні, залучені та позичені кошти.

Головним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частка яких в середньому по банківській системі України складає 80% від загальної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал.

У широкому розумінні управління фінансовими ресурсами банку передбачає спроможність певної системи виконати свої функції, враховуючи вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на створення ресурсного потенціалу. Виявлено такі фактори та запропоновано об'єднати їх у три групи.

Перша група факторів – неконтрольовані. Їх вплив банк не може попередити чи змінити і враховує як задані величини. Серед таких позасистемних факторів доцільно виділити макроекономічні, стан фінансового ринку, нормативи регулюючих органів.

До другої групи факторів - частково контрольованих, вплив яких на мобілізацію ресурсів банк може частково змінити, належать поведінка клієнтів, конкурентів і власників.

Третя група факторів – це внутрішньо-системні. До них належать ендогенні величини впливу, які є контрольовані, тобто їх вплив банк може змінити так, щоб узгодити обсяг мобілізованих ресурсів згідно з поставленими цілями.

Управління фінансовими ресурсами банку є багатоаспектним процесом щодо акумульованих з різних джерел коштів, які формуються у процесі розподільчих та

перерозподільчих відносин і використовуються у банківській діяльності з метою отримання прибутку.

За напрямками банківського управління розрізняють фінансовий та організаційний менеджмент. Організаційний менеджмент направлений на розв'язання проблеми раціональної організації та управління колективом, створення організаційних структур та систем забезпечення діяльності банку. Фінансовий менеджмент у банку включає управління активами і пасивами, ризиками, власним капіталом, ліквідністю та резервами, банківськими портфелями, фінансове планування [6].

Процес управління ресурсами банку повинен спрямовуватися на вирішення комплексу як поточних (тактичних), так і стратегічних цілей і завдань, зокрема окремими з них можуть бути [8, с. 32]:

- визначення оптимального обсягу залучення ресурсів комерційними підрозділами банку, виходячи з цілей максимізації прибутку при забезпеченні встановленого рівня ліквідності;
- встановлення цінкових орієнтирів для всіх комерційних підрозділів банку, які залучають і / або розміщують ресурси;
- здійснення контролю за ризиком незбалансованої ліквідності і процентним ризиком банку.

Центральною проблемою функціонування комерційного банку є проблема забезпечення стійкого механізму управління фінансовими ресурсами банку, а саме здатності виконувати свої функції з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком.

Межі категорії “управління фінансами банку” об'єктивно зумовлені середовищем її вжитку, оскільки комерційний банк можна розглядати як систему трансформації ресурсів і ризиків. Його складові повинні діяти скоординовано і синхронно як єдина система заходів у сфері грошей та кредиту, спрямованих на ефективне виконання своїх функцій та вирішення поточних і перспективних завдань.

Підходи до управління фінансовими ресурсами у сучасній практиці функціонування вітчизняних банків існують паралельно. Окремі банки все ще здійснюють управління через активи, переважна ж більшість їх застосовує автономні методи управління (через пасиви), проте є також банки (хоча ця група порівняно невелика, зважаючи на трудомісткість і складність управління даним процесом, що вимагає значних матеріальних і фінансових ресурсів), які активно втілюють прогресивні методи управління в практику своєї роботи, виходячи з позицій інтегрованого управління активами і пасивами, яке найповніше враховує й відображає сучасні реалії і потреби практичної діяльності банків.

При розробленні механізму управління активами і пасивами необхідно передусім враховувати ряд компонентних складових та факторів впливу, зокрема:

- економічні умови, що визначають середовище функціонування банку; ці умови є визначальними при встановленні процентних ставок, попиту на банківські продукти та послуги, забезпечення ресурсами;
- конкурентне середовище, аналіз якого дає можливість розробити політику щодо встановлення плати за надані та залучені кошти, тарифи;
- цінкові обмеження – внаслідок нерегульованості дії конкурентного середовища щодо встановлення ціни може значно зрости ризик зміни процентної ставки;

• рух грошових потоків у часі, що відбувається внаслідок проведення активних та пасивних операцій; – оцінку потенційних можливостей зростання банку залежно від умов ринку, конкурентного оточення, внутрішніх ресурсів [9, с. 47].

Висновки. Отже, управління фінансовими ресурсами комерційного банку це багатогранний процес, і чим ефективніше проводиться фінансовий менеджмент в комерційному банку тим більший прибуток отримує банк, а також отримує еластичність у своїх діях під час негативних явищ у економіці.

Список використаних джерел

1. Звіт про фінансову стабільність. Національний Банк України. 49с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H2.pdf?v=4
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. N 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Жукова О.А., Ткаченко М.І., Гончарук А.В. Управління капіталом як складова фінансового менеджменту банку. *Подільський науковий вісник*. 2018. №4. С.111-116. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/477210.pdf>
4. Слобода Л.Я. Банківський капітал у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки. *Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 травня 2011 р.)*. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. Т.2. С. 146-148.
5. Майструк О.В., Жукова О.А. Управління фінансовими ресурсами комерційного банку. *Кримський економічний вісник*. 2013. Ч. II. № 1(02). С. 112-114. URL: <http://www.economics.crimea.ua/index.php/j/journal.html>
6. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку. К.: КНЕУ, 2004. 468 с.
7. Черкашина К.Ф. Фінансові ресурси банків: сутність та витоки управління. *Ефективна економіка*. № 9. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1411>
8. Кузьмін В.В., Андрейченко О.В. Банківські операції. К.: ННЦ ІАЕ, 2006. 418 с.
9. Управління діяльністю банку: методологія і практика : монографія / авт. кол.: О.В. Васюренко, І.М. Федосік, Л.В. Васюренко, О.М. Христофорова, Л.П. Семенюк, О.М. Сидоренко; за заг. ред. акад. АЕН України, д-ра екон. наук, проф. О. В. Васюренка. К.: УБС НБУ, 2008. 230 с.

Лобачева І.Ф., кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ – ПЕРЕДУМОВА РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ТОВАРООБОРОТОМ ПІДПРИЄМСТВА

ECONOMIC ANALYSIS AND A PREREQUISITE FOR THE DEVELOPMENT OF A STRATEGY FOR MANAGING THE TURNOVER OF THE ENTERPRISE

Анотація. Розробка стратегії управління товарооборотом є складовою загального стратегічного плану розвитку підприємства торгівлі. Стратегія управління товарооборотом торговельного підприємства розробляється відповідно до його стратегічної мети та